

*Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu, Wydział Finansów i Bankowości
**Bank Spółdzielczy w Dusznikach

MARIA MAGDALENA GOLEC*, ARKADIUSZ KULIG**

maria.golec@wsb.poznan.pl, kulig.arek@gmail.com

*Wzajemna konkurencyjność banków spółdzielczych
i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych
na podstawie lokalizacji placówek*

Mutual Competiveness Between Cooperative Banks and Cooperative Savings
and Credit Unions on the Base of Location the Outlets

Słowa kluczowe: banki spółdzielcze, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe, konkurencyjność

Keywords: cooperative banks, cooperative savings and credit unions, competitiveness

Kod JEL: G21, G23, L14

Wstęp

Polskie spółdzielnie kredytowe, a więc działające w formie spółdzielni instytucje kredytowe – banki spółdzielcze (BS) i spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe (SKOK), w znacznym zakresie rywalizują ze sobą, oferując podobne usługi przeznaczone dla zbliżonego segmentu klientów. Przynależność do spółdzielczego sektora usług może również w podobnym zakresie determinować inne pozaekonomiczne cele prowadzonej aktywności rynkowej. Na konkurencyjną działalność tych dwóch rodzajów spółdzielni kredytowych wskazywano od lat 90. XX w., kiedy na polskim rynku finansowym pojawiły się pierwsze kasy, jednak intensywny wzrost skali ich działalności oraz zmiany regulacyjne skłaniają ponownie do postawienia pytań o zakres ich rywalizacji rynkowej.

Celem opracowania jest porównanie konkurencyjności rodzajów spółdzielni kredytowych w Polsce przeprowadzone w oparciu o kryterium lokalizacji placówek. Jako cele szczegółowe przyjęto: dokonanie analizy zmian w konkurencyjności BS i SKOK na skutek reformy sektora kas wprowadzanej od 2012 r. oraz przeprowadzenie analizy lokalizacji placówek BS i SKOK w Polsce, biorąc pod uwagę wielkość miejscowości, powiaty i województwa. Rozważania będą prowadzone z perspektywy sektorowej, mając na uwadze jedynie specyficzne cechy usług rozpatrywanych kategorii instytucji i ich sieci dystrybucji. W opracowaniu wykorzystano literaturę przedmiotu, akty prawne, dane sprawozdawcze, a także przeprowadzono badanie lokalizacji różnych kategorii placówek wszystkich instytucji rozpatrywanych sektorów spółdzielni.

1. Zmiany konkurencyjności usług banków spółdzielczych i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych

Tematyka naturalnie występującej rywalizacji rynkowej między instytucjami oferującymi substytucyjne usługi finansowe jest bardzo często przedmiotem rozważań badaczy i praktyków rynku [Woźniewska, 2011, s. 51–185; Węclawski, 2010, s. 231–248; Łukasiak-Malicka, Malicki, 2010, s. 45–63]. Przy tym warto podkreślić wskazywaną w opracowaniach specyfikę konkurencyjności rynku bankowego, na którym obok tradycyjnych źródeł przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstwa wskazuje się konieczność zapewnienia stabilności finansowej poszczególnych instytucji [Woźniewska, 2011, s. 33–36]¹.

Paleta czynników determinujących konkurencyjność instytucji bankowych jest dość szeroka, w różny sposób definiowana, a jej zakres jest ponadto w znacznym zakresie uzależniony od podejścia autorów². W najbardziej wąskim podejściu rywalizacja rynkowa obejmuje jedynie świadczenie zbliżonych usług – ich warunki cenowe wraz z jakością oraz sposobem dystrybucji – oferowanych tym samym grupom docelowym. Z kolei bardzo szerokie ujęcia obejmują praktycznie wszystkie zasoby organizacji, które są rozpatrywane jako elementy budowy przewagi rynkowej. Dla przykładu mogą to być pracownicy banku wraz z jego kadrą zarządzającą, zasoby organizacyjne i finansowe instytucji czy posiadane technologie [Woźniewska, 2010, s. 116–127; Łukasiak-Malicka, 2014, s. 60]³. W dalszych rozważaniach niniejszego opracowania wzajemna konkurencyjność polskich spółdzielni kredytowych będzie rozumiana wąsko.

¹ Zwiększanie stopnia uregulowania działalności instytucji kredytowych (a tym samym bezpieczeństwa) może prowadzić do obniżenia ich konkurencyjności wobec instytucji z rynków zewnętrznych oraz osłabić zakres zróżnicowania ich działalności wewnątrz określonego sektora.

² Dla przykładu szerokie omówienie różnych podejść do czynników przewagi konkurencyjnej banku zawarto w publikacji G. Woźniewskiej [2011].

³ Niekiedy do istotnych kryteriów oceny konkurencyjności zalicza się również wizerunek. Konkurentami coraz częściej są przedsiębiorstwa o podobnej misji, najczęściej związanej z realizacją celów społecznych.

Wraz z pierwszymi spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-kredytowymi można mówić o konkurencyjności ich oferty względem pozostałych podmiotów rynku bankowego, w tym również banków spółdzielczych [Golec, 2004, s. 91–93]. Oferta obu typów spółdzielni, choć oparta na odmiennych podstawach prawnych oraz różnie zorganizowana, pozwalała zaspokajać te same potrzeby potencjalnych klientów i obejmowała podstawowe usługi „o charakterze bankowym”, w zakresie oszczędzania, pożyczania oraz dokonywania płatności. Początkowo kasy jako zdecydowanie mniejsi uczestnicy rynku finansowego oferowały jedynie dość wąską paletę produktów, których jakość (nawet z przyczyn regulacyjnych) była odmienna od usług bankowych, kierowaną do ograniczonej grupy potencjalnych członków, a instytucje te konkurowały przede wszystkim warunkami finansowymi [Golec, 2014, s. 82].

Wprowadzenie szeregu zmian legislacyjnych w sektorze spółdzielczych kas w latach 2012–2014 upodobiło te instytucje do banków zarówno w odniesieniu działalności samych spółdzielni, jak i oferowanych przez nie usług:

- w celu podniesienia bezpieczeństwa zwiększono zakres i poziom uregulowania kas – wprowadzono: państwowy nadzór KNF, publiczny system ochrony depozytów, licencjonowanie działalności kas, zbliżone do bankowych regulacje ostrożnościowe (np. współczynnik wypłacalności, odpisy aktualizacyjne, obowiązek weryfikowania zdolności kredytowej), instrumenty polityki pieniężnej NBP (np. rezerwę obowiązkową, kredyt krótkoterminowy dla KSKOK) [Golec, 2014, s. 79–81],
- usunięto ustawowe ograniczenie terminowe dla usług kredytowych⁴, umożliwiając tym samym zaproponowanie konkurencyjnej oferty kredytów hipotecznych,
- rozszerzono zakres potencjalnych członków kas o działające wśród członków organizacje pozarządowe, jednostki organizacyjne kościołów i związków wyznaniowych, posiadające osobowość prawną, spółdzielnie, związki zawodowe oraz wspólnoty mieszkaniowe [Ustawa z dnia 5 listopada 2009 r.].

Zarówno banki spółdzielcze, jak i SKOK-i ofertę usług kierują do segmentu klientów detalicznych, z tym że kasy jako spółdzielnie zamknięte świadczą usługi członkom, pomiędzy którymi dodatkowo występują wspólne więzi organizacyjne lub zawodowe [Ustawa z dnia 5 listopada 2009 r.]. W bankach spółdzielczych obok klientów indywidualnych, z racji uwarunkowań historycznych, istotny segment stanowią rolnicy. Formalnie instytucje te mogą świadczyć usługi również większym podmiotom gospodarczym, w praktyce jednak koncentrują się na MSP. Dla kas najbardziej typowym segmentem klientów jest też klient detaliczny, przy czym do 2012 r. instytucje te mogły świadczyć usługi wyłącznie dla osób fizycznych, w tym osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, a dopiero zmiany regulacyjne zwiększyły możliwości poszerzenia potencjalnych klientów o wskaza-

⁴ Zgodnie z ustawą z 1995 r. kasy mogły udzielać kredytów i pożyczek na termin do 3 lat (bądź 5 lat, gdy były to kredyty mieszkaniowe).

ne w ustawie osoby prawne. Formalnie przedmiotowy katalog usług finansowych stanowiących ofertę banków jest obszerniejszy⁵ niż ustawowo określony zakres usług kas, tym niemniej podstawowe produkty finansowe, przy zachowaniu często odrębności nazw, mają charakter coraz bardziej zbliżony.

SKOK-i w okresie swego najbardziej dynamicznego wzrostu skutecznie przejmowały klientów banków, w tym banków spółdzielczych, a jednocześnie generowały swój własny rynek. Z badań przeprowadzonych wśród klientów SKOK-ów w 2001 r. wynika, iż 31% deponentów (oraz 23% kredytobiorców) zanim skorzystało z usług SKOK-ów korzystało z usług banków, a w czasie badania nie korzystało z usług żadnej innej instytucji finansowej, zaś 21% deponentów (oraz 20% kredytobiorców) korzystało z banków i w czasie badania dalej korzystało z innych instytucji finansowych [Golec, 2004, s. 161, 170]. Natomiast klienci, kiedy już stali się członkami kas, w dużej mierze nie korzystali z innych instytucji finansowych. Z kolei z opublikowanych w 2009 r. danych Biura Informacji Kredytowej wynika, że 73% klientów banków spółdzielczych było w tym czasie jednocześnie klientami innych banków i instytucji, w tym 21,5% było jednocześnie klientami SKOK-ów. Tylko 27% klientów BS korzystało wyłącznie z usług tego rodzaju banków [Woźniewska, 2011, s. 85].

2. Sieć placówek spółdzielni kredytowych jako determinanta konkurencyjności

Wspólną płaszczyzną dotyczącą rozpatrywanych instytucji jest ich spółdzielczy charakter. Spółdzielczość determinuje nie tylko określone rozwiązania regulacyjne, ale również deklarowane cele działalności i społeczny wymiar prowadzonej aktywności. Zadania na płaszczyźnie społecznej mogą być realizowane w sytuacji przypisania spółdzielni do określonego środowiska, dlatego jest ona związana z lokalnością⁶. Lokalność wskazywana jest najczęściej jako specyficzny atrybut spółdzielni kredytowych, odnoszący się do regulacyjnych ograniczeń prowadzonej działalności⁷, ale też stanowiący najistotniejszą determinantę tożsamości rynkowej tych instytucji [Zalcewicz, 2013, s. 51–63; Kata, 2012, s. 200]. Skutkuje ona lepszą znajomością potrzeb klientów oraz większym rozeznaniem ryzyk tkwiących w bezpośrednim otoczeniu. W badaniach ankietowych prowadzonych przez T. Siudka to właśnie

⁵ Dla przykładu kasy nie mogą wydawać pieniędzy elektronicznego czy wykonywać usług związanych z emisją bankowych papierów wartościowych.

⁶ Zasada troski o społeczność lokalną jest jedną z siedmiu zasad przyjętych przez Międzynarodowy Związek Spółdzielczy w formie Deklaracji Spółdzielczej Tożsamości. Wskazuje ona, że spółdzielnie pracują na rzecz właściwego rozwoju społeczności lokalnych, w których działają, przez prowadzenie polityki zaaprobowanej przez członków [Szelągowska, 2011, s. 285].

⁷ Przez część autorów lokalność utożsamiana jest również z wąskim zakresem oferty usługowej, ograniczonym wzrostem czy konserwatywnym podejściem do świadczenia usług. W praktyce działalności BS terytorialne ograniczenia działalności mają coraz mniejsze znaczenie, gdyż wzrastają ich fundusze własne. Tym samym coraz większa grupa BS mogłaby prowadzić działalność na terenie całej Polski, w 2013 r. było to już ponad 20% banków.

znajomość rynku lokalnego była wskazywana najczęściej (65% ankietowanych) przez prezesów banków spółdzielczych jako mocna strona banków spółdzielczych na rynku [Siudek, 2011, s. 278]. Zbliżony obraz najistotniejszych atrybutów banków spółdzielczych wynika z systematycznie prowadzonych badań środowiska bankowego TNS Polska [*Pytania dodatkowe*, 2014, s. 10]⁸. W odniesieniu do działalności spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych lokalność jest definiowana przez wspólne więzi członków jako wspólnota interesów pewnej grupy ludzi posiadająca wspólny interes lub poczucie grupowej tożsamości bez ograniczania terytorialnego działania. Biorąc pod uwagę powyższe rozważania, przyjęto, że w pierwszej kolejności polityka określania terenu działania spółdzielni kredytowych czy ustalania lokalizacji sieci placówek jest istotnym elementem ich konkurencyjności.

Limitowanie zakresu działania oraz skali prowadzonej działalności w sektorze spółdzielni kredytowych powoduje również ograniczenia w zakresie prowadzonej działalności bankowej. Dotyczą one m.in. ograniczonych możliwości finansowania inwestycji, a zwłaszcza wprowadzania nowych technologii. Sektor spółdzielczy jest dość zróżnicowany, jednak biorąc pod uwagę mniejsze instytucje, jednostkowe finansowanie inwestycji z zakresu bankowości elektronicznej jest dużym, a niekiedy zbyt dużym obciążeniem dla pojedynczego podmiotu [Żółtowski, 2011, s. 229]. Stąd wśród wielu czynników konkurowania spółdzielni kredytowych jednym z istotniejszych jest lokalizacja placówek. Wprawdzie w dobie Internetu jej znaczenie zmniejsza się, lecz w segmencie tradycyjnych klientów – w jakim działają zarówno kasy, jak i banki spółdzielcze – lokalizacja jest nadal ważną determinantą decyzji klientów. Kluczowy dla oceny stopnia rywalizacji między SKOK-ami i bankami spółdzielczymi jest stopień pokrycia sieci dystrybucji obu sektorów spółdzielni kredytowych. Pełne pokrywanie się obu sieci może świadczyć o bezpośredniej konkurencji między tymi spółdzielniami. W przypadku, gdyby sieci te się nie pokrywały lub pokrywały w niewielkim zakresie, można by było stwierdzić, iż rozpatrywane instytucje uzupełniają się i w zasadzie nie konkurują. Brak konkurencji i wzajemnego zagrożenia mogłyby stworzyć dobrą płaszczyznę do współpracy obu typów spółdzielni.

3. Sieć placówek banków spółdzielczych i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych

W celu odpowiedzi na postawione pytania dokonano spisu z natury placówek banków spółdzielczych i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych. W analizie ujęto także placówki instytucji zrzeszających. Spisu tego dokonano ze stron internetowych instytucji zrzeszających (według stanu na dzień 31 marca 2014 r.).

⁸ W 2014 r. 49% ankietowanych (w 2013 r. – 51%) uznało lokalność jako mocną stronę banków spółdzielczych.

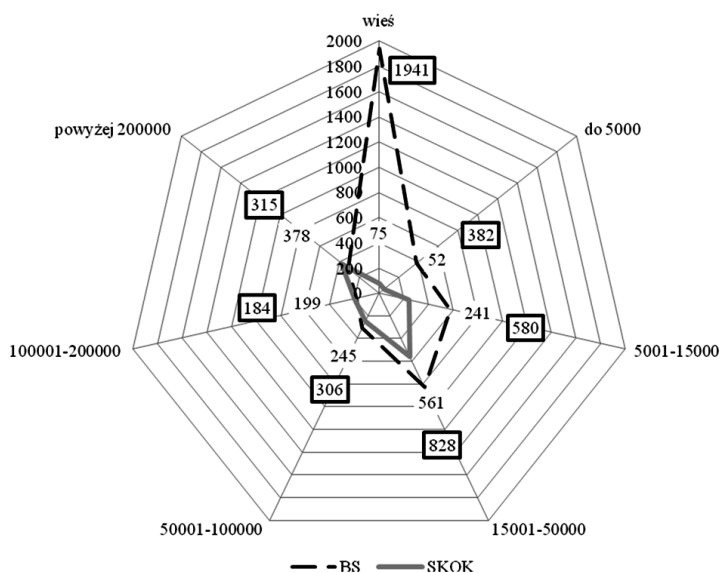
Utworzona w ten sposób baza obejmuje ponad 94% placówek w obu badanych segmentach spółdzielni kredytowych.

Z analizy wynika, iż liczba placówek SKOK-ów jest o ponad połowę mniejsza niż liczba placówek banków spółdzielczych (1751 wobec 4536, zob. tab. 1). W obu grupach dominują oddziały, choć banki spółdzielcze chętniej posługują się także określeniem „punkt kasowy”: a kasy – określeniem „placówka”. Warto podkreślić różnice w skali sieci obu spółdzielni kredytowych. Biorąc pod uwagę liczbę spółdzielni (55 SKOK-ów oraz 571 BS-ów), przeciętna spółdzielcza kasa dysponuje siecią ponad 30 placówek, podczas gdy bank spółdzielczy niespełna 8 jednostkami.

Tab. 1. Liczba placówek banków spółdzielczych i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych według zrzeszeń i typów placówki

Rodzaj placówki	Banki spółdzielcze i banki zrzeszające				SKOK
	BPS	KBS	SGB	Razem	Razem
Centrala	364	1	208	573	55
Oddział	1 027	36	686	1 749	934
Filia	507	32	334	873	0
Punkt	817	5	423	1 245	104
Agencja	5	0	29	34	
Placówka	29	0	1	30	658
Finansowe Centrum Biznesu	0	0	1	1	0
Ekspozytura	31	0	0	31	0
Suma	2 780	74	1 682	4 536	1 751

Źródło: opracowanie własne.

Rys. 1. Liczba placówek banków spółdzielczych i SKOK według klasy miejscowości

Źródło: opracowanie własne.

Analiza lokalizacji placówek ze względu na klasę miejscowości wskazuje, iż banki spółdzielcze i SKOK-i mają nieco inną strategię w zakresie budowy sieci dystrybucji. Banki spółdzielcze lokują swoje placówki w mniejszych miejscowościach – niebędących miastami oraz w miastach do 50 tys. mieszkańców. W tego rodzaju miejscowościach zlokalizowanych jest ponad 82% placówek BS-ów (tab. 2), a ich liczba placówek przewyższa liczbę placówek SKOK-ów (53%). Szczególnie dominującą pozycję banki spółdzielcze posiadają w najmniejszych miejscowościach niebędących miastami. Z kolei w dużych miastach proporcje między liczbami placówek obu typów instytucji wyraźnie się wyrównują. W miejscowościach z liczbą mieszkańców powyżej 50 tys. na jedną placówkę banku spółdzielczego przypada niemal jedna placówka SKOK-ów.

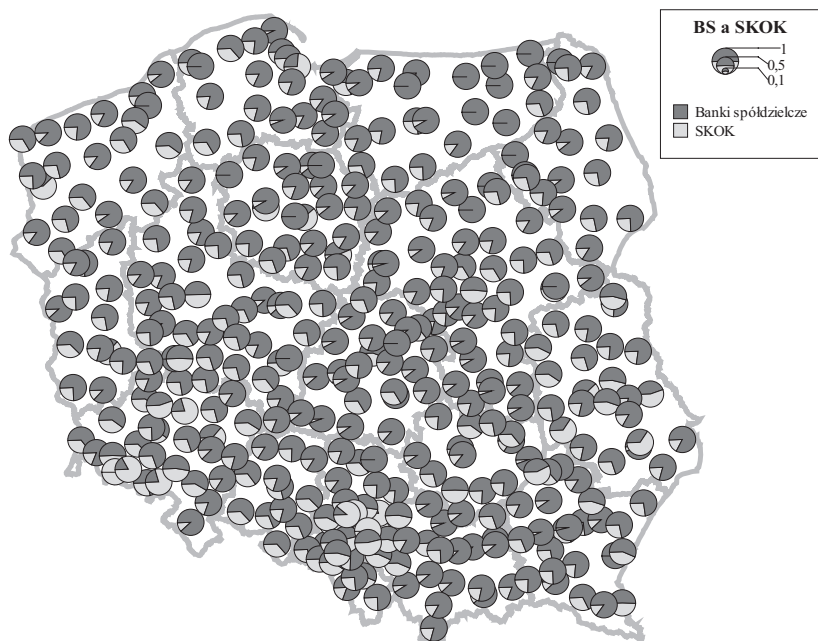
Tab. 2. Udział placówek polskich spółdzielni kredytowych w różnych klasach miejscowości

Miejscowości według liczby mieszkańców	BS	SKOK	Udział placówek spółdzielni kredytowych łącznie
Wieś	42,8%	4,3%	32,1%
do 5000	8,4%	3,0%	6,9%
5 001–15 000	12,8%	13,8%	13,1%
15 001–50 000	18,3%	32,0%	22,1%
50 001–100 000	6,7%	14,0%	8,8%
100 001–200 000	4,1%	11,4%	6,1%
powyżej 200 000	6,9%	21,6%	11,0%

Źródło: opracowanie własne.

Analiza sieci dystrybucji wskazuje, że banki spółdzielcze i spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe mają odmienne strategie dystrybucji (rys. 1). Pozycja banków spółdzielczych w mniejszych miejscowościach jest na tyle dominująca, iż kasy w żaden sposób im nie zagrażają. Do pewnej rywalizacji może dochodzić w średnich i dużych miastach, ale dysponują one zdecydowanie większym potencjałem, a rywalizacja odbywa się z udziałem większej liczby podmiotów.

Analiza przestrzennego rozlokowania placówek banków spółdzielczych i kas wskazuje, iż na 379 powiatów w czterech powiatach występują wyłącznie placówki SKOK-ów (powiaty: jeleniogórski, mysłowicki, świętochłowicki oraz Siemianowice Śląskie), w 24 powiatach prowadzą działalność wyłącznie placówki banków spółdzielczych, a w 351 powiatach występują placówki zarówno banków spółdzielczych, jak i SKOK-ów. Ponadto w przeważającej liczbie powiatów liczba placówek banków spółdzielczych przewyższa liczbę placówek kas. Obszarami, w których kasy posiadają dominującą pozycję są Śląsk (Bytom, Piekary Śląskie, Chorzów, Dąbrowa Górnicza, Zabrze, Ruda Śląska, Jaworzno, Tychy, Katowice) i Dolny Śląsk (Jelenia Góra, powiaty: wałbrzyski, wołowski) oraz nieliczne pojedyncze powiaty w kraju (gdański, kaliski).

Rys. 2. Podział rynku w powiatach pomiędzy BS-y a SKOK-i

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 3. Liczba placówek oraz udział BS-ów i SKOK-ów w liczbie placówek spółdzielczych instytucji kredytowych według województw

Województwo	Liczba placówek			Udział w liczbie placówek spółdzielczych instytucji kredytowych	
	BS	SKOK	Razem	BS	SKOK
Dolnośląskie	246	140	386	63,7%	36,3%
Kujawsko-pomorskie	266	89	355	74,9%	25,1%
Lubelskie	324	171	495	65,5%	34,5%
Lubuskie	121	43	164	73,8%	26,2%
Łódzkie	344	79	423	81,3%	18,7%
Małopolskie	400	129	529	75,6%	24,4%
Mazowieckie	626	178	804	77,9%	22,1%
Opolskie	163	61	224	72,8%	27,2%
Podkarpackie	344	109	453	75,9%	24,1%
Podlaskie	202	46	248	81,5%	18,5%
Pomorskie	218	84	302	72,2%	27,8%
Śląskie	360	324	684	52,6%	47,4%
Świętokrzyskie	167	54	221	75,6%	24,4%
Warmińsko-mazurskie	164	33	197	83,2%	16,8%
Wielkopolskie	433	152	585	74,0%	26,0%
Zachodniopomorskie	158	59	217	72,8%	27,2%
Łącznie	4536	1751	6287	72,2%	27,9%

Źródło: opracowanie własne.

W podziale na województwa można zauważyć, iż największy udział kas w stosunku do banków spółdzielczych (poza województwami śląskim i dolnośląskim) występuje też w województwie lubelskim (tab. 3). W województwach tych placówki SKOK-ów stanowią 35–47% rynku spółdzielni kredytowych. W pozostałych województwach placówki banków spółdzielczych stanowią ponad 70% tak zdefiniowanego rynku.

Zakończenie

Przynależność do wspólnego spółdzielczego sektora i oferowanie substytucyjnych usług finansowych sprawiają, że banki spółdzielcze i kasy mogą stanowić bezpośrednią konkurencję. Dodatkowo przeprowadzone w latach 2012–2014 reformy sektora SKOK-ów rozszerzyły zakres oferty produktowej tych instytucji, a także z perspektywy korzystających z usług ujednoliciły sieć bezpieczeństwa finansowego obu rozpatrywanych kategorii spółdzielni.

Do kluczowych uwarunkowań konkurencyjności spółdzielczych podmiotów rynku należy zaliczyć tradycyjną sieć dystrybucji. W wyniku przeprowadzonych badań lokalizacji placówek BS-ów i SKOK-ów trzeba podkreślić: brak bezpośredniej konkurencji rozpatrywanych spółdzielni na wsiach oraz w małych miejscowościach stanowiących domenę banków spółdzielczych, częściowe pokrywanie się placówek w średnich oraz większych miastach (do 50 tys. mieszkańców), w których również dominują placówki BS-ów, oraz bezpośrednią konkurencję spółdzielni kredytowych w największych miastach, w których dodatkowo działają jednostki organizacyjne banków komercyjnych. Występujące różnice w wielkości sieci placówek znajdują odzwierciedlenie w badaniu podziału rynku w powiatach, w których zdiagnozowano zdecydowaną przewagę banków spółdzielczych, przy pojedynczych powiatach z udziałem jedynie placówek SKOK-ów.

Przeprowadzone badanie potwierdza historycznie ukształtowany wizerunek banków spółdzielczych jako spółdzielni lokalnych realizujących cele społeczne nawet w ekonomicznie trudnych warunkach, jakimi są często tereny z niewielką liczbą ludności, podczas gdy SKOK-i pozycjonują się jako instytucje zdecydowanie miejskie, lokujące swoje jednostki organizacyjne w większych miastach, gdzie zmuszone są stawiać czoła konkurencji ze strony różnych kategorii instytucji finansowych.

Bibliografia

- Golec M.M., *Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe na rynku usług finansowych w Polsce*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu, Poznań 2004.
- Golec M.M., *Zmiany regulacyjne w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych a ich oferta depozytowa*, „*Ekonomia i Zarządzanie*” 2014, nr 3.
- Kata R., *Stabilność finansowa banków spółdzielczych w warunkach niestabilności rynków finansowych*, [w:] A. Alińska, B. Pietrzak (red.), *Stabilność systemu finansowego – instytucje, instrumenty, uwarunkowania*, CeDeWu, Warszawa 2012.

- Lukasiak-Malicka J., *Działania Nadwiślańskiego Banku Spółdzielczego w Czerwińsku nad Wisłą na rzecz społeczności lokalnej*, [w:] M. Stefański (red.), *Działania banków spółdzielczych na rzecz rozwoju lokalnego w Polsce*, Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna we Włocławku, Włocławek 2014.
- Lukasiak-Malicka J., Malicki P., *Analiza pozycji konkurencyjnej banków spółdzielczych na tle wybranych instytucji sektora finansowego w Polsce*, [w:] M. Stefański (red.), *Banki spółdzielcze w Polsce w warunkach kryzysu finansowego i gospodarczego*, Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna we Włocławku, Włocławek 2010.
- Pytania dodatkowe, „Monitor Bankowy” 2014, http://zbp.pl/public/repozytorium/Menu_gorne/Raporty/Monitor/mb06_14.pdf [data dostępu: 26.03.2015].
- Siudek T., *Bankowość spółdzielcza w Polsce i wybranych krajach Unii Europejskiej – wymiar ekonomiczny, organizacyjny i społeczny*, Wydawnictwo SGGW, Warszawa 2011.
- Szelągowska A., *Polska bankowość spółdzielcza – wczoraj, dziś i jutro*, [w:] A. Szelągowska (red.), *Współczesna bankowość spółdzielcza*, CeDeWu, Warszawa 2011.
- Ustawa z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. 2012, poz. 855 z późn. zm.).
- Węclawski J., *Banki spółdzielcze w konkurencyjnym otoczeniu*, „Annales UMCS. Sectio H” 2010, Vol. XLIV.
- Woźniewska G., *Potencjał konkurencyjności banku spółdzielczego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2011.
- Woźniewska G., *Składniki potencjału konkurencyjności banku spółdzielczego – na podstawie wyników badania ankietowego*, „Finanse” 2010, nr 1(2).
- Zalcewicz A., *Bank lokalny. Studium prawne*, Difin, Warszawa 2013.
- Żółtowski W., *Bank lokalny*, CeDeWu, Warszawa 2011.

Mutual Competitiveness Between Cooperative Banks and Cooperative Savings and Credit Unions on the Base of Location the Outlets

Cooperative Banks and Cooperative Savings and Credit Unions are the two categories of Polish credit cooperatives that offer similar financial services to the limited customer segment. The aim of the study was to examine the degree of competitiveness of the cooperatives based on the location of the outlets of these institutions. The research proved that the scope of the competitiveness of the Cooperative Banks and Cooperative Savings and Credit Unions depends on the size of the towns, in which the outlets are located. In villages and small towns dominate Cooperative Banks. In medium-sized cities we noted the overlapping distribution network with a predominance of the Cooperative Banking institutions. The Credit Unions compete with the Cooperative Banks directly in the larger cities.

Wzajemna konkurencyjność banków spółdzielczych i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych na podstawie lokalizacji placówek

Banki spółdzielcze i spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe stanowią dwie kategorie polskich spółdzielni kredytowych oferujące podobne usługi finansowe do zbliżonego segmentu klientów. Celem opracowania stało się zbadanie stopnia konkurencyjności tych spółdzielni w oparciu o badanie lokalizacji placówek tych instytucji. Na podstawie przeprowadzonego badania należy stwierdzić, iż zakres konkurencyjności banków spółdzielczych i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych zależy od wielkości miejscowości, w których organizowane są placówki. Na wsiach oraz w małych miasteczkach zdecydowanie dominują banki spółdzielcze, w średniej wielkości miastach zdiagnozowano pokrywanie się sieci dystrybucji jednak z przewagą placówek banków spółdzielczych, zaś w większych miastach znacznie częściej lokowane są placówki kas w bezpośredniej konkurencji wobec banków spółdzielczych.